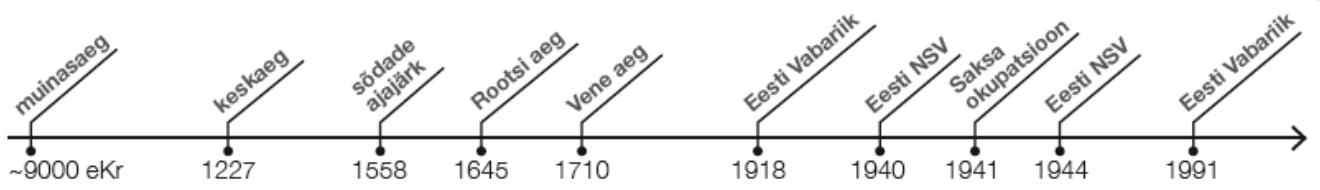

EESTI AJALUGU

EUROOPAT MÕJUTANUD SÜNDMUSED

Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939

Esimene maailmasõda lõppes **11. novembril 1918. aastal** sõlmitud vaherahuga. Antandi riigid eesotsas Suurbritannia, Prantsusmaa ja USA-ga saavutasid võidu Keskriikide (Saksamaa, Austria-Ungari, Türgi, Bulgaaria) üle. **Rahulepingute väljatöötamine toimus Pariisi lähedal Versailles' lossis peetud rahukonverentsil.** Kõige raskemate rahutingimustega oli sunnitud leppima Saksamaa: ta pidi loobuma suurtest maa-aladest, keelati omada suurt sõjaväge ning talle määrati reparatsioonide maksmise kohustus.

Pariisi rahukonverentsil loodud poliitilist süsteemi hakati nimetama Versailles' süsteemiks. See süsteem tekitas paljudes maades pahameelt – sõja kaotanud riikides arvati, et võitjad surusid neile peale ebaõiglased rahutingimused. Võitjate leeri kuulunud Itaalia ja Jaapan aga olid rahulolematud, kuna said oodatust vähem asumaid.

Pärast esimest maailmasõda muutus Euroopa kaart:

- 1) kaardilt kadusid Saksa, Austria-Ungari, Türgi ja Vene keisririik;
- 2) nende asemele tekkis terve rida uusi riike, sealhulgas ka Eesti Vabariik.

Uute riikide piirid kehtestati kahepoolsete kokkulepetega ning Pariisi rahukonverentsil koostatud rahulepingutega. Pariisi rahukonverentsil loodi ka **Rahvasteliit**, mille ülesandeks oli lahendada riikidevahelisi tülisid ning arendada rahvusvahelist koostööd.

Rahvasteliit suutis esialgu enda ülesandeid edukalt täita, sest 1920. aastad olid võrdlemisi rahumeelsed, mida soodustas ka majanduslik tõus. **1929. aastal puhkes aga USA-s suur majanduskriis**, mis haaras kogu maailma. Paljud inimesed pettusid demokraatlikus riigikorras tingituna majandusraskustest. Mitmes riigis kehtestati diktatuur. Diktatorlikud riigid teostasid sõjakat välispoliitikat (näiteks Lääne-Euroopas muutus eriti agressiivseks natsionaalsotsialistide võimu alla sattunud Saksamaa, sõjakas oli ka Itaalia, Jaapani ja NSV Liidu käitumine). Rahvasteliit ei suutnud neid riike taltsutada.

1930. aastate teisel poolel kujunes Euroopas ja Aasias mitu sõjakollet. Kesk-Euroopas muutus sõjakaks Saksamaa. 1938. aastal okupeerisid sakslased Austria ning pärast Müncheni kokkuleppe sõlmimist ka Tšehhoslovakkia. **1939. aasta 23. augustil sõlmisid Saksamaa ja NSV Liit mittekallaletungilepingu** (tuntud kui Molotov-Ribbentropi pakt) – leping sisaldas salajast protokollit, millega kaks riiki jagasid Euroopa

Kasutatud allikad: Lähiajalugu I osa (2004). Värä, Einar. Tallinn : Avita.

mõjusfäärideks (Euroopa lääneosa kuulutati Saksamaa mõjusfääri kuuluvaks, Ida-Euroopa läks Nõukogude Liidule).

1930. aastate lõpuks oli enamikus Euroopa riikides kehtestatud diktatuur. **Diktatuuride iseloomulikuks jooneks oli inimõiguste rikkumine ja inimeste pidev hirmu all hoidmine.**

Diktatuure jagatakse:

1) **autoritaarseteks** – ebademokraatlik valitsemisvorm, kus kogu võim on koondunud ühe isiku või väikese isikute rühma kätte ja rahval ei ole mingit võimalust osaleda riigi juhtimises (enamik Euroopa diktatuure olid autoritaarsed);

2) **totalitaarseteks** – diktaatorlikul võimukasutusel põhinev valitsemisvorm, millega kaasneb kontroll kodanike mõtteavalduste ja väljendusvõimaluste üle ning inimõiguste rikkumine (tüüpilised totalitaarsed riigid olid Saksamaa ja Nõukogude Liit).

Eesti haldusjaotused läbi aegade

Eesti muinasaja lõpul (Eesti muinasmaakonnad)

Eesti keskajal (Vana-Liivimaa riigid pärast Liivimaa ristiõdu)

Kasutatud allikad: Lähiajalugu I osa (2004). Värä, Einar. Tallinn : Avita.

Eesti uusajal (Eesti- ja Liivimaa kubermangud 1916)

Eesti Vabariik 1918-1940 (Eesti maakonnad ja linnad 1939)

Eesti nõukogude okupatsiooni ajal (Eesti NSV haldusjaotus 1970. aastatel)

Eesti maakonnad tänapäeval

